

YTTRANDE

Datum
2024-03-19Referens
RUN-00668-2023Kulturdepartementet
Ku2023/01093

Remissyttrande över Kultursamhället – utvecklad samverkan mellan stat, region och kommun (SOU 2023:58)

Region Norrbotten håller med om att en revidering av lagen är såväl relevant som nödvändigt, men vill dock belysa vikten av den regionala kulturplanen. Den är en viktig grund för allt kulturellt utvecklingsarbete i Norrbotten.

Region Norrbotten ser i grunden positivt på förslaget att öppna för fler kultur- och konstområden. Dock finns risker med att införa fler kulturområden utan att det finns en ekonomisk uppräknings i systemet. Region Norrbotten ser en risk att finansiering av befintlig kulturverksamhet kan minska när incitament för uppräknings och uppväxling saknas, då förslaget är att utgå från historiska nyckeltal.

Region Norrbotten ser även positivt på en utökad politisk dialog med staten där även kommunerna ska vara delaktiga. Regionen önskar dock betona att det är viktigt att urvalet av kommunerna vid dessa dialoger är representativt för hela Sverige.

Region Norrbottens synpunkter

Kultur i Norr har fört en kontinuerlig dialog gällande utredningens förslag, och vill särskilt framhålla att i de norra regionerna har den politiska förankringen av kulturplanerna varit av stor vikt för utveckling av kulturpolitiken. Kulturfrågorna har fått en tyngd som gett en fördjupad kunskap hos politiker på kommunal och regional nivå, samt utökad samverkan mellan civilsamhället, det fria kulturlivet och tjänstepersoner. Kultur i Norr anser det viktigt att bibehålla och stärka de strukturer som genererat ett ökat politiskt engagemang och ansvarstagande för kulturpolitik och dess genomförande, oavsett hur kultursamverkansmodellen utformas.

Kultur i Norr vill understryka vikten av fortsatt stimulering till interregional samverkan. Norr-länen ser därför positivt på förslaget till förordning om samverkanstöd och utvecklingsbidrag. För att samverkanstödet och utvecklingsbidraget ska kunna komma hela landet till del, och stimulera såväl samverkan mellan kommun och region, som bidrag till kulturell och konstnärlig utveckling, behövs dock ett avsevärt högre anslag.

9.1 Ett vidgat system för kultursamverkan

Utredningen lyfter att kultursamverkansmodellen sedan den beslutades har varit föremål för en mängd utvärderingar. Region Norrbotten håller med om att en revidering av lagen är relevant och behöver göras då lång tid gått sedan införandet.

Region Norrbotten var en av fem regioner (dåvarande län) som gick in i modellen redan under pilotstadiet. Utredningen menar att betydelsen av de regionala kulturplanerna som färdiga produkter är tämligen oklar. Regionen vill påtala att dialoger inför, och själva kulturplanen i sig, varit och är en viktig grund för allt kulturellt utvecklingsarbete i Norrbotten. Kulturplanen beslutas politiskt och är för regionen ett styrande dokument som visar kulturpolitiska ambitioner för perioden. Detta ger kulturplanen en tyngd och förankring som regionen inte ser att en kultursamverkansplan skriven och reviderad av tjänstepersoner skulle få.

En kultursamverkansplan kommer inte att vara samma politiska viljeyttring, vilket för Region Norrbottens del även skulle innebära ökad administration då två planer ska tas fram. Detta motsäger utredningens syfte om minskad administration. Regionen vill också lyfta betydelsen av kulturplanen för Regionala utvecklingsnämndens uppföljning av arbete med kulturutveckling.

9.2 Villkor för fördelning av statsbidrag

Enligt förslaget ska det falla på den som förmedlar statsbidraget att visa hur den konstnärliga friheten respekteras och välja lämplig metod för det. Region Norrbotten anser det viktigt att sätta villkor för hur den konstnärliga friheten respekteras. Det som oroar mest om kommuner fördelar statsbidrag enligt utredningens förslag är att de i första hand ska se till kommunens invånare. Det regionala perspektivet är viktigt för att utjämna demografiska och geografiska skillnader och främja allas lika tillgång till kultur oavsett bostadsort. Region Norrbotten önskar få ett förtydligande hur det regionala perspektivet ska beaktas.

9.3 En breddad modell med en ny anslagsstruktur

Region Norrbotten ser i grunden positivt på förslaget att öppna för fler kultur- och konstområden. Dock finns risker med att införa fler kulturområden utan att det finns en ekonomisk uppräknings i systemet. Dels kan det innebära risk för instabilitet för etablerade verksamheter, dels kan intressekonflikter och gränsdragningsdiskussioner uppstå. Det kan vara problematiskt om en region/kommun väljer att integrera ett nytt område, som exempelvis spelkultur, i modellen medan en annan region/kommun inte gör det. Detta kan leda till olika förutsättningar för utövare inom samma kulturområde baserat på vilken ort denne är verksam i.

Region Norrbotten ser även med oro på att främjande- och kulturmiljöbegreppen inte finns med i definitionen av konst- och kulturområdena. Detta kan medföra att de inte prioriteras i samma utsträckning som idag.

9.4 Statens arbetsformer

Region Norrbotten ser en risk att finansiering av befintlig kulturverksamhet kan minska då incitament för uppräknings och uppväxling saknas om man utgår från historiska nyckeltal. Detta motsäger utredningens förslag att möjliggöra nya satsningar. Regionen saknar även en konsekvensbedömning gällande nedmontering av samverkansrådet, då det kan innebära risk för minskad dialog och kunskapsutbyte mellan stat och region. Regionen saknar också en tydlig beskrivning av ansvar och arbetsätt för uppföljning.

Ambitionen att minska administrationen för Kulturrådet kan leda till att den administrativa bördan hos kommunerna ökar. Förslaget kan även leda till att statens kostnader minskar och kommunernas ökar. Region Norrbotten saknar dessutom en

bedömning av hur förslaget kommer att påverka möjligheten för Myndigheten för kulturanalys att få fram underlag till rapportering.

9.5 Utvecklade dialogformer

Region Norrbotten ser positivt på en utökad politisk dialog med staten där även kommunerna ska vara delaktiga. Regionen önskar dock betona att det är viktigt att urvalet av kommunerna vid dessa dialoger är representativt för hela Sverige.

9.6 Kommuner med statsbidrag till institutioner

Det nya förslaget är i nuläget inte aktuellt för någon kommun i Norrbotten. Förslaget innebär att storstadskommunerna och Region Stockholms medverkan i kultursamverkansmodellen ska göras inom ram. Region Norrbotten hyser en oro för att det kan leda till minskade resurser till övriga regioner samt små kommuner och därmed försvåra utjämnandet av de geografiska och demografiska skillnaderna.

10.2 Gestaltad livsmiljö

Region Norrbotten ställer sig positiva till att se över hur skönhetsparagrafen i plan- och bygglagen kan omformuleras. Här vill Region Norrbotten också påpeka vikten av att se över 8 kap. 14 § i plan- och bygglagen kring underhåll och varsamhet – då det inte enbart är uppförandet utav en livsmiljö som är väsentligt utan även hur vi kan se till dess förvaltningsskede. Ytterligare en aspekt att beakta är hur man ska bemöta dom motstridiga intressen som finns för att uppnå balansen av en gestaltad livsmiljös funktion, upplevelse och robusthet.

Region Norrbotten ställer sig positiva till enprocentsregeln samt till utredningens förslag att se över huruvida den kan implementeras i plan- och bygglagen. Vidare ser Region Norrbotten positivt på en precisering av den kommunala översiktsplanen. Däremot saknas idag yrkesverksam kompetens och ekonomiska resurser i flertalet av Norrbottens kommuner för att ta fram denna typ av styrdokument. Här ser Region Norrbotten istället behov av en regional arkitekturpolicy som en precisering av den regionala utvecklingsstrategin.

10.3 Kulturinstitutionen skolan

Region Norrbotten ställer sig bakom utredningens bedömning.

10.4 Kulturens och funktionshinderspolitiken

Region Norrbotten ställer sig bakom att en systematisk genomgång genomförs.